

**Одного разу воїн — воїн
назавжди. Як повернутися до
звичного життя після бойових
дій**

Військовий психіатр, полковник Армії США Чарльз Гоуг досліджує психофізіологічні та психіатричні аспекти участі в бойових діях і повернення військових до мирного життя.

Автор розглядає профілактику й лікування бойового стресу, посттравматичного стресового розладу та інших психофізіологічних реакцій на війну.

Книжка містить інформацію та практичні поради, які необхідні військовим для успішного переходу з бойового середовища до мирного життя.

Видання буде корисним учасникам бойових дій, членам їхніх родин, військовим лікарям, психотерапевтам і психіатрам, викладачам та студентам медичних навчальних закладів, а також роботодавцям, працівникам держустанов, громадських та благодійних організацій.

**ОДНОГО РАЗУ ВОЇН —
ВОЇН НАЗАВЖДИ**

ЧАРЛЬЗ ГОУГ

ОДНОГО РАЗУ ВОЇН – ВОЇН НАЗАВЖДИ

Як повернутися до звичного
життя після бойових дій

*Переклала з англійської
Ольга Корнюшина*

CHARLES HOGE

**ONCE A WARRIOR,
ALWAYS A WARRIOR**

NAVIGATING THE TRANSITION FROM COMBAT
TO HOME-INCLUDING COMBAT STRESS,
PTSD, AND MTBI

LYONS PRESS · 2010

УДК 615.85:[159.944.4:355.01-057.36]](0.062)

Г 74

Гоуг Чарльз

Г 74   Одного разу воїн — воїн назавжди. Як повернутися до звичного життя після бойових дій / пер. з англ. Ольга Корнюшина. — К. : Наш Формат, 2024. — 352 с.

ISBN 978-617-8277-73-4 (паперове видання)

ISBN 978-617-8277-74-1 (електронне видання)

Військовий психіатр, полковник Армії США Чарльз Гоуг досліджує психофізіологічні та психіатричні аспекти участі в бойових діях і повернення військових до мирного життя. Автор розглядає профілактику й лікування бойового стресу, посттравматичного стресового розладу та інших психофізіологічних реакцій на війну. Книжка містить інформацію та практичні поради, які необхідні військовим для успішного переходу з бойового середовища до мирного життя.

Видання буде корисним учасникам бойових дій, членам їхніх родин, військовим лікарям, психотерапевтам і психіатрам, викладачам та студентам медичних навчальних закладів, а також роботодавцям, працівникам держустанов, громадських та благодійних організацій.

УДК 615.85:[159.944.4:355.01-057.36]](0.062)

Перекладено з англomовного видання *Once a Warrior — Always a Warrior*, написаного Charles Hoge, вперше опублікованого Lyons Press, імпринтом The Rowman & Littlefield Publishing Group, Inc., Перекладено та видано українською мовою за домовленістю з Rowman & Littlefield Publishing Group, Inc.

Без письмового дозволу Rowman & Littlefield Publishing Group, Inc., заборонено відтворення чи передача частини цієї книги у будь-якій формі, електронним чи механічним способом, включно з фотокопіюванням, перевиданням, зберіганням в інформаційному сховищі чи пошуковій системі.

ISBN 978-617-8277-73-4 (паперове видання)
ISBN 978-617-8277-74-1 (електронне видання)

Усі права застережено. All rights reserved
© Charles W. Hoge, 2010
© Корнюшина О., пер. з англ., 2024
© ТОВ «НФ», виключна ліцензія на видання,
оригінал-макет, 2024

ЗМІСТ

<i>Передмова до українського видання</i>	9
<i>Вступ. Перехідний період і реадaptaція учасників бойових дій</i> ...	11
<i>Як користуватися цією книжкою</i>	22
Розділ 1 Бойовий стрес і посттравматичний СТРЕСОВИЙ РОЗЛАД	28
Розділ 2 Бойова легка черепно-мозкова травма (ЛЧМТ/СТРУС МОЗКУ)	67
Розділ 3 Навігація в домашній зоні виконання завдання: вступ до LANDNAV	79
Розділ 4 L: лайфхаки з виживання. РЕФЛЕКСИ ВОІНА ТА СОН	82
<i>Навичка 1</i> Краще усвідомлюйте власні реакції, занотовуючи їх	93
<i>Навичка 2</i> Навчіться приймати свої реакції без осуду та злості	95
<i>Навичка 3</i> Покращуйте фізичну підготовку та розслабляйте напруження м'язів	96
<i>Навичка 4</i> Покращуйте якість сну	102
<i>Навичка 5</i> Зрозумійте, як алкоголь і наркотики впливають на ваші реакції	114
Розділ 5 A: ПРИДІЛІТЬ УВАГУ СВОЇМ РЕАКЦІЯМ І РЕГУЛЮЙТЕ ЇХ	122
<i>Навичка 1</i> Навчіться звертати увагу на свої фізіологічні реакції та рівень тривоги	124
<i>Навичка 2</i> Навчіться звертати увагу на свої почуття та емоції	130
<i>Навичка 3</i> Створюйте простір між вашими реакціями на стресові події та діями у відповідь	134
<i>Навичка 4</i> Навчіться стежити за появою словосполучення «от якби» і схожих слів та фраз	137
<i>Навичка 5</i> Стежте за диханням	140
<i>Навичка 6</i> Покращуйте свою увагу і здатність фокусуватися через медитації та практики усвідомлення	143

<i>Розділ 6</i> N: РОЗКАЖІТЬ СВОЮ ІСТОРІЮ	153
<i>Розділ 7</i> D: СПРАВЛЯЙТЕСЯ ЗІ СТРЕСОВИМИ СИТУАЦІЯМИ	173
<i>Навичка 1</i> Тренуйте стресостійкість (вийдіть назустріч своїм страхам)	175
<i>Навичка 2</i> Давайте раду «всій цій дурні», яку роблять люди	183
<i>Навичка 3</i> Давайте раду серйознішим ситуаціям з людьми	193
<i>Навичка 4</i> Давайте раду гніву, люті та пов'язаним з ними емоціям	195
<i>Розділ 8</i> N: НАВІГАЦІЯ В СИСТЕМІ ОХОРОНИ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я	211
<i>Розділ 9</i> A: ПРИЙНЯТТЯ. ЖИТТЯ З ВЕЛИКИМИ ВТРАТАМИ ТА ПЕРЕЖИВАННЯ ВТРАТ	260
<i>Навичка 1</i> Розуміння емоцій, пов'язаних із втратою	262
<i>Навичка 2</i> Досліджуйте зв'язок між складними та первинними емоціями	273
<i>Навичка 3</i> Звільніться від питань, на які немає відповіді	279
<i>Навичка 4</i> Переживання горя та провини вцілілого	283
<i>Навичка 5</i> Прийняття інших складних подій, що трапилися в бою	292
<i>Розділ 10</i> НАВІГАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ ДЛЯ ПОДРУЖЖЯ, ПАРТНЕРІВ ТА РОДИНИ	302
<i>Розділ 11</i> V: ВІЗІЯ, ГОЛОС, СПІЛЬНОТА, РАДІСТЬ ЖИТТЯ, ПЕРЕМОГА	324
<i>Подяки</i>	330
<i>Список літератури</i>	332
<i>Список організацій, які надають підтримку ветеранам в Україні</i>	343
<i>Про автора</i>	345

Книги, які можуть вас зацікавити

Броньований розум.
Бойовий стрес та
психологія
екстремальних
ситуацій

Військове лідерство:
компетентність,
впевненість, гнучкість.
Універсальний
навчальний посібник
для рейнджерів

Смуга реакції лідера
(курс лідерства)

Статuti Збройних сил
України. Збірник
законів. Алерта

Кримінальний кодекс
України. Алерта

Кодекс України з
процедур банкрутства.
Алерта

Перейти до галузі права
Військове право

[Перейти на сайт →](#)